

Høringsinnspill fra WWF – Utenriks- og forsvarskomiteen.

Oppsummering:

- Øke samlet bistandsbudsjett til minst 1% av BNI
- Fornybar energi (kap. 162, post 72) økes med 600 mill. kroner
- Miljø og klima (kap. 163, post 70) økes med 500 mill. kroner
- Regjeringen må sette et nytt ambisiøst mål for klimafinansiering
- Miljø og klima (kap. 163, ny post) sette inn 500 mill. kroner til nytt program 'Hav for utvikling'
- Sivilt samfunn (kap. 170, post 70) økes med 100 mill. kroner
- Bistandsbudsjettet må ikke brukes til utvikling av gruvedrift på havbunnen

Statsbudsjett 2025

Det er akutt behov for økte bistandsmidler for å ta tak i klima- og naturkrisene, samt sørge for at utviklingsland har tilstrekkelig ressurser til å tilpasse seg klimaendringer og andre humanitære utfordringer. Gapet mellom finansieringsbehovet og dagens kapitalstrømmer er store. Nå som krisene akselererer og behovene øker, er det svært kritikkverdig at regjeringen ikke innfrir løftet om å bruke 1 % av BNI til bistand. Natur- og klimakrisen rammer utviklingsland hardest, og WWF Verdens naturfond (WWF) mener at regjeringen må opprettholde målet om at minst 1% av BNI settes av til bistand.

Budsjettforslag: Samlet bistandsbudsjett økes til minst 1% av BNI

Kap. 162, Post 72 - Fornybar energi

Hurdalsplattformen sier at fornybar energi skal bli en hovedsatsing i norsk bistandspolitikk, gjennom blant annet å omgjøre programmet Olje for utvikling til Energi for utvikling (EFU). EFU som nytt program mangler imidlertid konkrete ambisjoner og innhold, og i dagens bistand skiller det ikke tydelig nok mellom mål om eliminering av energifattigdom og mål om utslippsreduksjon. Disse to målene må forsøkes nådd med forskjellige tiltak. Når det gjelder å eliminere energifattigdom i utviklingsland er desentraliserte løsninger for fornybar energi best egnet. Derfor mener WWF at regjeringen må øremerke midler til desentraliserte løsninger i land med høy energifattigdom.

Økt nasjonal tilgang på energi kommer ikke alltid marginaliserte grupper til gode. Det er derfor behov for en tydeligere prioritering av disse gruppenes tilgang på energi. Samtidig krever energiprojekter ofte stor tilgang på land og naturressurser, hvilket kan være konfliktdrivende. Regjeringen satser på privat næringsliv og offentlig administrasjon, men WWF mener det er særskilt behov for støtte til sivilsamfunn for å sikre at lokalsamfunn blir hørt, og for å minimere risikoen for negative sosiale og miljømessige konsekvenser av energiutbygging.

Budsjettforslag: Midler til fornybar energi, Kap.162, post 72 økes med 600 mill. kroner

- 500 mill. kroner. øremerkes til desentraliserte løsninger for fornybar energi
- 100 mill. kroner øremerkes til samarbeid med sivilsamfunn under EFU programmet

Kap. 163, Post 70 - Miljø og klima

En rekke land er rike på naturmangfold, men har ikke de nødvendige økonomiske ressursene til å bevare egen natur i tråd med naturavtalen. Fondet Global Biodiversity Framework Fund (GBFF) ble opprettet etter inngåelsen av Naturavtalen, og utgjør et ekstra hjelpemiddel som utviklingsland kan benytte seg av for å nå målene

naturavtalen forplikter dem til. WWF mener at Norge må bidra med minst 500 millioner kroner til implementering av naturavtalen globalt i 2025, eksempelvis gjennom GBFF eller andre mekanismer.

Budsjettforslag: Midler til Miljø og klima, Kap. 163, post 70, økes med 500 mill. kroner

Enighet om et nytt globalt klimafinansieringsmål (New collective quantitative goal on climate finance, NCQG) anses som den viktigste saken på klimatoppmøtet COP29 i 2024. Norge må vise vilje til å øke egen klimafinansiering. Norge innfridde i 2022 det nasjonale målet om en dobling fra 7 til 14 milliarder kroner, blant annet gjennom mobilisering av privat kapital. En så rask måloppnåelse signaliserer at Norge har kapasitet til å øke klimafinansieringen raskt og vesentlig.

Verbalforslag: Stortinget ber regjering om å sette et nytt nasjonalt mål for klimafinansiering på minst 67 milliarder kroner årlig. Av disse må minst 34 milliarder kroner være offentlige, tilskuddsbaserte og addisjonelle midler.

Kap. 163, Ny post (Hav for utvikling)

Havet opplever både en klimakrise og en naturkrise. Samtidig trenger vi rike og rene hav for å nå bærekraftmålene globalt, regionalt og nasjonalt. Derfor trengs det et koordinert internasjonalt krafttak for å styrke havforvaltning.

Norge har tatt internasjonalt politisk lederskap gjennom arbeidet med Havpanelet. Skal dette arbeidet skape langvarige resultater er det behov for en økt satsing på hav i bistandsbudsjettet. Dette krever en forutsigbar og langsiktig innsats, et permanent og ambisiøst norsk bistandsprogram, og videreutvikling av et norsk kunnskapsmiljø i internasjonal toppklasse. Derfor trengs det en kraftig oppskalering av Hav for utvikling.

Programmet bør ha som hovedmål å støtte land i oppfølging av Havpanelets anbefalinger og forpliktelser som følger av den globale naturavtalen med hovedfokus på utvikling av bærekraftig havforvaltning og vern og beskyttelse av 30 % av havet innen 2030. Utvikling av en helhetlig havforvaltning med god arealplanlegging er et viktig verktøy. Som en del av dette tar Norge initiativ til å etablere regionale senter for bærekraftig havforvaltning som kan bistå land i utvikling av Sustainable Ocean Plans og arrangere kurs for havforvaltere. Norge kan være vertskap for et senter med fokus på Nord-Atlanteren og Arktis og på den måten også styrke norsk havforvaltning. Samtidig etableres det regionale senter i tilknytning til andre viktige havområder.

Samtidig er det et stort behov for ressurser til å ivareta, samt restaurere, marint naturmangfold, og for å styrke arbeidet med naturbaserte klimaløsninger i havet, herunder blå skog. Vi foreslår derfor at Hav for utvikling komplementeres med etablering av et fond for marint naturmangfold og klimaløsninger i havet, for å bistå utviklingsland med å følge opp Havpanelets anbefalinger.

En styrking av Hav for utvikling som beskrevet over, kombinert med etableringen av et fond, vil skape langsiktige positive resultater for økonomisk utvikling, ernæring/matsikkerhet, og klima og naturmangfold. Det bør sikres en oppskalering av dette viktige programmet med nye midler som ikke vil svekke regjeringens satsing på marin forsøpling og mikroplast.

Budsjettforslag: Det etableres en ny post under Kap. 163 hvor det legges 500 mill. kroner til et Hav for utvikling program

Kap. 170, Post 70 – Sivilt samfunn

I en mer urolig verden hvor menneskerettigheter er under stadig større press, er et sterkt og uavhengig sivilsamfunn viktig. Miljøforkjempere verden over blir i økende grad utsatt for alvorlige trusler og i de verste

tilfeller drap. I statsbudsjettet foreslår regjering et budsjettkutt til sivilsamfunn på 100 mill. kroner. WWF mener at dette kuttet må reverseres og at posten opprettholdes på minst samme nivå som i 2024.

Budsjettforslag: Kuttet i midler til sivilt samfunn reverseres, og Kap. 170, post 70 økes med 100 mill. Kroner.

Havbunnsmineraler

Gjennom åpning for mineralvirksomhet på havbunnen har Norges internasjonale lederrolle på hav blitt satt på spill. I vår kalte Utenriksministeren åpningen for havbunnsmineraler for "Norges mest krevende omdømmesak". For å sikre norsk legitimitet som leder av havpanelet og en ansvarlig nasjon må man stanse hasteprosessen for mineralvirksomhet på havbunnen, jobbe internasjonalt for et moratorium, og sikre at bistandsbudsjettet ikke brukes på utvikling av denne næringen.

Verbalforslag: Stortinget ber regjeringen jobbe aktivt internasjonalt, særlig i ISA, for et moratorium på mineralvirksomhet på havbunnen fram til det er bevist at slik virksomhet kan skje uten tap av naturmangfold, viktige leveområder og naturens egne funksjoner.

Stortinget ber regjeringen sikre at det ikke settes av midler på bistandsbudsjettet som bidrar til utvikling av mineralvirksomhet på havbunnen.